

Bryggeriet Nordstjernen i Skövde 1872 – 1963
 Bryggeridirektören Theodor Egnell 1852 – 1930
 Av Börje Bergsten september 2009

Min första kontakt med bryggeriet Nordstjernen var när jag såg företagets bryggerivagnar, dragna av stora ardennerhästar. Vagnarna var fullastade med dricka – svagdricka och öl samt läskedrycker. Detta var på gamla Mariestadsvägen utmed T 2:s dåvarande område bort mot det håll där Andelsmejeriet låg.

Nu talar jag om slutet av 1930 – talet och början av 1940 – talet. Jag bodde nämligen som barn utmed Mariestadsvägen.

Trots att de gummihjulsförsedda vagnarna åkte ganska fort – hästarna småtravade – hände det att vi barn klängde oss fast baktill på vagnen och åkte med ett stycke. Detta gillade inte kusken, det var ju inte helt ofarligt, och han pekade ibland lite hotfullt mot oss med sin piska och klargjorde att vi skulle hoppa av.

I Töreboda hade bryggeriet ett nederlag så det var säkert dit de flesta transporterna gick, då de passerade mitt hem.

Senare i livet kom jag att under en period ha med hästar att göra, men jag har nog knappast sett mera av välskötsel och välmåga glänsande hästar än dessa bryggarkampar. För övrigt kan jag tillägga att kusken på vagnen också såg mycket välmående ut. Kanske berodde detta delvis på att alla bryggerianställda hade tre öl gratis per dag – en öl kunde få bytas mot en läsk har det sagts mig.

Apropå hästarnas välmåga, har det berättats för mig att hästarna måste få gå på grönbete i två veckor sommartid för att deras ben och hovar inte skulle ta skada. För att få nära tillgång till bete inköptes gården Aspelund. Där lät för övrigt bryggeridirektör Egnell efter ett tag gräva några dammar, så att bryggeriet vintertid kunde hämta is där, till kylningsändamål.

Innan jag berättar om Theodor Egnell, tänker jag någorlunda kort beskriva bryggeriets historia, bl.a. med hjälp av några bilder med tillhörande text.

Bryggeriet Nordstjernan – vi kallar ju alltså byggnaden så – ligger som ni sett mellan Staketgatan, Stationsgatan, Torggatan och Mörkegatan. Mitt emot bryggeriet, d.v.s. idag bakom kulturhuset, på Brända tomten, låg Karlssons Mek. Verkstads AB.

En stor byggnad, där man under åren 1900 – 1922 bl.a. tillverkade cyklar, symaskiner och t.o.m. motorcyklar. Företaget hade också en fabriksbyggnad på Kanikeruder, senare T 2:s område.

1922 gjorde företaget, en stor arbetsgivare, konkurs och i byggnaden vid bryggeriet tillverkades ett tag möbler och lokalerna användes också som lager för bl.a. Hakon Swenssons och Settergrens kafferosteri. En och annan fick anställning på bryggeriet, har det berättats för mig.

Brända tomten gör verkligen skäl för namnet; år 1919 brann nämligen verkstaden ner, men byggdes upp igen. I juni 1937 var det dags igen för en storbrand. En brandman omkom då en vägg rasade ned över honom.

Bryggeriet uppfördes alltså på ett dåtida industriområde, där André tydligen ägde mark.

År 1862 hade denne fabrikör Lars André startat en fabrik för tillverkning av blanksvärta och tvål. Tillverkningen skedde i ett hus vid Sandtorget och det var för övrigt i just dessa lokaler som Skövde Missionsförsamling bildades 1869.

Immanuelskyrkan var inte klar förrän 1896, men redan år 1865 hade fabrikören André låtit bygga en liten församlingslokal på Torggatan ner mot järnvägen. Jag skall strax tala om den lokalen.

År 1872 byggde och startade alltså fabrikören Lars André ytterligare en fabrik, nämligen bryggeriet Nordstjernen.

Av stor betydelse för Skövdes utveckling är som ni vet att staden fick järnvägen – Västra stambanan – år 1859. Flera industrianläggningar etablerades i Skövde främst tack vare järnvägen. Det bästa exemplet på detta är väl Skövde Gjuteri och Mek. verkstad 1868 – Volvos föregångare. Andra exempel är nyssnämnda Karlssons Mek. verkstad och bryggeriet Nordstjernen.

De nya bryggerilokalerna lät André uppföra alldeles intill församlingslokalen. Det kan tyckas något märkligt, men så gick församlingslokalen också ett märkligt öde till mötes.

Den förvandlades till ölhall och gick under namnet ” Linas ”. Där styrde och ställde nämligen Carolina – ”Lina” – Bjerkén. Hon efterträdde sin mor ”moster” Karin. Jag skall tillägga, att när missionsförsamlingen sålde sitt lilla missionshus till bryggeridirektören Egnell, var det enligt löfte till församlingen, att huset skulle rivas. Men som vi sett blev det en ölhall.

När det gäller ägandeförhållandena beträffande bryggeriet kan de kort beskrivas så här;

Grundare och förste ägare var alltså Lars André och året var 1872.

Bryggeriet såldes dock ganska snart, år 1879, till bryggmästaren Johan Bauer. Året därpå, 1880 alltså kom Theodor Egnell in i bilden – Bauer behövde en medhjälpare som hade bryggarexamen.

När Bauer dog 1882 blev Egnell tillsammans med en bryggare från Göteborg, Petter August Andersson, gemensamma ägare.

Men år 1895 och framåt var Egnell ensam ägare fram till sin död 1930.

Verksamheten fortsatte då med bl.a. som delägare Oscar Eriksson – en sedan många år trogen medarbetare till direktören Egnell. Eriksson hade kommit till bryggeriet 1898 – efterträdde en kamrer som dött.

Det har sagts mig att Eriksson var en sträng person. Även på söndagar gick han runt och kollade att allt var i sin ordning. Det skulle vara rent och snyggt vid arbetarbostaden, på Aspelund och självfallet på bryggeriet. Theodors son Ernst Egnell fanns också med i ledningen fram till 1938 och hade titeln disponent.

Innergården med hästhuvudet.

Bryggmästare vid den här tiden och i många år framåt var Gustaf Bank.

I början av 1900 – talet fanns det gott om bryggerier lite varstans. Omkring åren 1920/1921 var antalet bryggerier i Sverige 531 st, en del gjorde dock endast svagdricka. Och i Skövde var inte Nordstjernan allenarådande, men var en jätte vid jämförelse med de övriga 2 samt Axevallas nederlag.

Under 1950– och 1960– talen rationaliserades bryggerinäringen bl.a. genom uppköp och sammanslagningar av bryggerier. Detta drabbade också Nordstjernan, som 1957 kom att tillhöra Lidköpings Bryggeri AB, som i sin tur uppköptes av AB Stockholms Bryggerier.

Ett tag tillhörde Nordstjernan Axvalls Ångbryggeri så ägandekonstellationerna var många under den här tiden.

När det gäller tillverkningen av öl i Nordstjernans lokaler, så upphörde den år 1960 eller 1961. Läskedryckstillverkningen fanns kvar i några år till.

Åren 1964–1966 nyttjades lokalerna enbart som lager åt Prippskoncernen och därmed var all bryggeriverksamhet i Nordstjernan slut.

Skövde kommun köpte fastigheten och efter mycket om och men blev bryggeriet ombyggt till bostäder m.m. Jag tror att alla Skövdebor nu är glada över att byggnaden finns kvar – den är ju dessutom vacker och utgör ett av stadens allra bästa industriminnen.

Torggatan 2

Byggnadsår 1872, byggherre fabrikör L. André.

Ursprungligen ett tvåvåningshus med som nu måttfullt utstyrda putsfasader, rusticerad bottenvåning med profilerade fönsteröverstycken. År 1893 tillbyggdes det stora spröjsade burspråket mot Stationsgatan, sannolikt ritat av arkitekt Lars Kellman. Sitt nuvarande utseende fick dock byggnaden 1909, då Egnell efter Kellmans ritningar lät påbygga den tredje våningen. Då tillkom också det lilla hörntornet, samt ett nytt trapphus vid västra gaveln. Trapphusets fönster förseddes med eleganta blyinfattningar med färgat glas, alltjämt bevarade. Den nya entrén mot Torggatan pryddes av en rundbågig portal av sten med glasade träportar, och kröntes av ett dekorativt smidesräcke, i vars gallerverk byggherrens initialer "Th E" ingår.

Interiör från tredje våningen.

Som framgår av bilderna består bryggeriet, som alltså idag är bostäder m.m. – egentligen av flera hus, som är mer eller mindre sammanbyggda.

I bostadssdelens 3:e våning bodde Theodor och Gertrud Egnell.

Sonen Ernst och kamreren Eriksson bodde på 2:a våningsplanet.

Vi ska nu titta på några andra byggnader, som är delar av bryggeriet:

Det egentliga bryggeriet. Längan mot Staketgatan, som består av flera mindre byggnadsdelar, härrör delvis från grundandet men har byggts ut till sin nuvarande volym i flera etapper, huvudsakligen på 1880 och 1890 – talen, och med nuvarande utseende från 1899.

Den höga byggnadsdelen med 4 våningar tillkom redan år 1880 och innehöll mälteriet med kölnan, där det stöpta kornet omvandlades till malt. Näst intill följer en del av brygghuset, och i det förhöjda partiet vid gathörnet ses kylskeppsvinden, där den heta vörten från brygghuset kylades. Processen fordrade god ventilation, vilket erhöles genom de ställbara jalousierna och via takets ventilationshuv.

NEDAN:

Mot gården kännetecknas det f.d. brygghuset av den karakteristiskt rika arkitektoniska utformningen och de stora fönstren.

NEDAN:

F.d. stall, selkammare, matsal för arbetarna. Staketgatan/Mörkegatan.

Byggnadsår 1900, arkitekt Lars Kellman, byggherre Theodor Egnell. Stallet ersatte en föregångare inne på bryggerigården och gavs en representativ tegelarkitektur i samklang med de övriga byggnaderna. Stallets gamla ingång från gårdssidan kan ännu återfinnas genom det skulpterade hästhuvudet ovanför det numera inglasade dörrpartiet.

Järnstaketet vid Mörkegatan är jämngammalt med stallet.

Lagerkällaren byggdes 1885, vilket kan ses ovan porten.

Jag nämnde i början av föredraget, att Egnell lät gräva dammar på sin gård Aspelund, så att man vintertid kunde hämta is där.

Bryggeriet hade tidigare bl.a. tagit is från dammarna på Mariesjös egendom. Men ägaren till Mariesjö – godsägare Johnson – höjde priset på sin is år från år och detta gillade inte bryggeridirektören Egnell, så det var därför dammarna på Aspelund kom till. Det blev ju billigare med egen is.

För själva bryggeriverksamheten gick det åt stora mängder av is. Isen lagrades i s.k. häsar med sågspån som isolering. Bryggeriet levererade också is till vissa affärer, till hotell och till familjer, som hade isskåp, den tidens kylskåp.

Bryggeriarbetarbostaden – ”Kasernen” – byggdes år 1872, d.v.s. samma år som bryggeriet. Huset hade 10 lägenheter om ett rum och kök och längst upp i huset fanns två separata rum. Vatten fanns indraget liksom elektricitet efter några år, men för övrigt helt omodernt med utedass. I rummet fanns en kamin som senare utbyttes mot en kakelugn. Trots denna enkla och idag skulle vi säga låga standard, var det för den tiden bra arbetarbostäder – detta var ju på de oftast mycket undermåliga statarlängornas tid. Huset revs på 1950 – talet.

En skolkamrat till mig, som bott i huset, då hans far arbetade på bryggeriet, har berättat för mig, att när de flyttade därifrån år 1953 så var hyran 25 kr i månaden, inklusive el. För den nya bostaden skulle de få betala 153 kr i månaden. Pappan undrade hur detta skulle gå! Det var då det!

Huset kallades för –”Kasernen”– och detta berodde på att Livhusarernas rekryt – och remontskola under åren 1891 – 1905 , innan K 3 var byggt, nyttjade huset som just kasern.

I ett stadsfullmäktigeprotokoll från 1894 har jag sett att kakelugnarna utbyttes mot kaminer därför att stadsfullmäktige förutsatte att husarskolan varaktigt skulle förläggas till Skövde.. Rätt snart flyttade dock militären till det nybyggda K 3, men staden hade ju visat sin goda vilja och fick ett helt regemente och det var ännu bättre än blott en husarskola.

"Kasern" var Bryggeriet Nordstjernans arbetarbostäder och låg där Modeparkeringen nu finns.

Lagerkällaren till höger, och något bortom "Kasern", var belägen där "Modegrillen" i dag ligger. Framför lagerbyggnaden skymtar ett plank och innanför detta lagrade bryggeriet under säsongen is. När isen levererats till hugade kunder, blev det öppna utrymmet innanför planket under vissa tider vår handbollsplan och när skotten vi sköt träffade bräderna lät det som om vi sköt hårdare än våra idoler i AIK och IFK...

Nu är det verkligen hög tid att berätta något mer om personen, direktören och bryggmästaren Daniel Theodor Egnell och hans familj.

Han var född 1852 i Vreta klosters församling i Östergötland och son till godsägaren Johan Egnell och dennes hustru Hedvig Charlotta Hadorph.

Av parets sex söner blev fyra bryggare. Theodor gick i Linköpings elementarläroverk och hade ganska bra betyg därifrån, jag har sett dem.

Theodor hade först tänkt bli garvare, han hade en farbror som hade detta yrke. Så Theodor höll på flera år med den utbildningen. Och som garvaregesäll vistades han bl.a. i Frankrike. Men garvare blev han alltså inte utan bryggare.

Kontakt med bryggerinäringen hade Theodor och hans bröder fått genom att deras far sålde korn till bl.a. bryggerier i Stockholm.

Såvitt jag förstår, var det nu en tid då bryggerinäringen växte sig allt starkare i Sverige, så det var klokt av Theodor – och hans bröder – att just utbilda sig till bryggmästare.

Utbildningen till bryggare skedde främst i Tyskland och där avlade han bryggarexamen år 1880. Samma år kom han som ni tidigare hört till Skövde och Nordstjernan.

År 1883 gifte sig Theodor med den tidigare bryggeriägaren Johan Bauers dotter, Selma Bauer. Egnell gifte alltså på sätt och vis in sig i bryggeriägandet.

Givetvis var giftermålet av stor betydelse för hans framtida karriär och ekonomiskt kanske helt avgörande för att han senare skulle kunna övertaga bryggeriet. Theodor var förtjust i Selmas halvsyster, men denna hade inte arvsrätt efter Johan, så därför blev det Selma, enligt muntlig tradition i släkten.

Äktenskapet med Selma var av olika anledningar inte så bra, så det upplöstes 1890/91 och Selma flyttar till släktingar i Finland, där hon dör helt utblottad efter en ganska kort tid.

Hennes fadersarv disponerades ju av Theodor, allt enligt dåtid lagar, så visst kan man tycka synd om Selma. Ingen tänker väl på henne, när Egnellska donationen förs på tal. I äktenskapet med Selma föddes emellertid Egnells enda barn, sonen Ernst, 1887. Ernst avled 1959.

Ernst Egnell med familj i burspråket mot Stationsgatan år 1915.

Det har sagts, att pappa Theodor tyckte att sonen Ernst var alltför levnadsglad. Av brev m.m. framgår att förhållandet mellan far och son periodvis inte alls var bra. Jag vågar nog påstå, att bryggeridirektören Theodor Egnells största bekymmer genom åren, inte var själva bryggeriverksamheten utan sonen Ernst.

Med viss tvekan så tar jag mig friheten, att läsa ur ett brev till sonen Ernst från fader Theodor. Brevet är daterat 24 augusti 1907. Ernst är då i 20 – årsåldern och befinner sig i Tyskland för bryggeriutbildning. Så här skriver fader Theodor:

”Är det nu Ditt allvarliga beslut, att ändra levnadssätt, samt bliva en ordentlig, hederlig och arbetsam människa, så förlåter jag Dig gärna och glömmet vad som varit ”. Längre fram i brevet påpekar fadern med skärpa, att om Ernst sviker detta tar han sin hand från honom, ty tålamodet är då slut.

Ett tag på 1910 – talet skickas Ernst till Argentina, d.v.s. nästan så långt bort som möjligt. Jag tror, att detta var en del i uppfostringsprocessen och samtidigt en affärsresa.

Pappa Theodors testamente, utvisar också i klartext, vad fadern ansåg beträffande sonen Ernst kapacitet.

I testamentet står det, att Ernst endast skall uppehålla funktionen som driftskontrollör. Verkställande direktör skall kassören (disponenten) Oscar Eriksson vara. Bara om ägarna till bryggeriet skulle – i framtiden alltså – anse Ernst lämplig att överta VD-skapet, så får Ernst bli verkställande direktör.

Jag förmodar, att Ernst dock får en chans att efterträda Eriksson. Den möjligheten blev dock aldrig aktuell. Trots att Ernst är den störste andelsägaren i bryggeriet efter faderns död och trots att han har viss bryggarutbildning, så ser alltså Theodor till att sonen inte utan vidare blir VD. Theodors bedömning av vad som är bäst för bryggeriet är säkert helt rätt. Ernst har dock titeln disponent och den får han behålla.

Man kan förvisso fundera varför förhållandet far – son var så här. En del förklaringar finns väl. För Theodor måste det ha varit något av en familjetragedi.

Efter faderns död finns trots allt Ernst med i bryggeriets ledning på något sätt. Jag har sett att han år 1937 flyttar till gården Boängen vid Flämsjön – familjen Egnells sommarställe. Där ägnar han sig nog mest åt sitt stora intresse, nämligen travsport. Ett intresse som han och fadern haft gemensamt och där de nog fann varandra väl. Ernst var med om att skriva travhistoria, då han kom på knepet att balansera hästarna. Han var dessutom starkt pådrivande vid genomförandet av spöförbudet som han brännmärkte så ofta som tillfälle gavs.

Tilläggas skall som avslutning beträffande Ernst att han gifte sig med Gertrud Andersén från Skövde och fick tre barn Marianne, Sven – Gunnar och Margareta (Lillan). Det blev dock skilsmässa så småningom och Ernst hann med att gifta sig två gånger till innan han dog 1959.

I andra giftet tillkom en dotter, medan det sista var barnlöst.

Som ni säkert förstått så gifte sig Theodor Egnell en andra gång. Det skedde år 1909 i Karlstad. Bruden var Gertrud Egnell från Lidköping. Hennes far och Theodor var kusiner. Gertrud var född 1871 och alltså mycket yngre än Theodor, som var född 1852. Hon var utbildad sjuksköterska och hade varit husföreståndarinna hos Theodor innan giftermålet. Detta äktenskapet var barnlöst.

Gertrud dog 1956 – änka i 26 år. Det har bl.a. av brev framgått att Ernst och "Tant Gertrud", som hon kallades, hade ett ganska gott förhållande, trots allt. Hon var nog inte alls så sträng och fordrande som Theodor varit.

Så något om själva bryggeriverksamheten.

Bryggeriet Nordstjernen var på sin tid ett av landets största landsortsbryggerier. År 1899 tillverkades där 635 000 liter öl och 285 000 liter dricka, d.v.s. svagdricka och läsk.

År 1915 hade man 45 bryggeriarbetare och som ni förstår var Nordstjernen en stor arbetsgivare i Skövde – en stad som då hade knappt 10 000 invånare.

Det var alltså många familjer som hade sin försörjning tack vare bryggeriet.

Jag skall visa bilder, dels inifrån bryggeriet och dels på personal.

Vad är då öl för något och hur framställs det, jag ska försöka mig på en enkel förklaring. Öl är en maltdryck – mältad spannmål (malt), humle och vatten. En jäsningsprocess ger alkohol och kolsyra. Det bästa spannmålet är korn.

Ölframställningens olika skeden:

- kornets ombildning till malt
- maltets överföring i vört
- vörtens förjäsning
- ölets mognande och mättande med kolsyra genom lagring.

Ordet kölning har med torkning att göra i mältningsprocessen.

Så nu vet ni klart och redigt hur man tillverkar öl. Men försök er inte på detta, det kan bara leda till problem.

Lite öl-historik kan måhända vara på sin plats:

Redan de gamla egyptierna tillverkade öl, så öltillverkningen är urgammal. Vinet kom att under den grekiska och romerska kulturperioden att i viss utsträckning tränga undan öltillverkningen i de länder där det gick att odla vin.

Ölets skyddspatron är konung Gambrinus –1220– talet. Det var inte ovanligt att klostren hade egna bryggerier, bl.a. fanns det ett i Vadstena, som en del av klosterbyggnaden.

Självfallet utvecklades öltillverkningen hela tiden. I Tyskland hade man t.ex. under mitten av 1800 – talet börjat tillämpa en ny jäsningsmetod,

som gjorde att man kunde lagra ölet. Detta var ett mycket stort framsteg för bryggerinäringen.

Såvitt jag kunnat förstå låg bryggeriet Nordstjernen i framkant när det gällde att ta vara på de tekniska framstegen i tillverkningsprocessen.

Theodor Egnell och efterträdare lät t.ex. bygga om lokalerna och ändra utrustningen flera gånger, så att man kunde tillgodogöra sig det allra senaste inom bryggeribranschen. Utrustning inköptes från Tyskland.

Lägg märke till attributen; arbetarna ställer upp med sina respektive yrkesredskap.

Två personalbilder från bryggeriets innergård.

Som ni nog har förstått var Theodor Egnell en mycket duktig yrkesman och en ledande profil inom bryggeribranschen. Han var en av bildarna av Svenska Bryggare Förening 1885.

Genom främst sina egna egenskaper och allmänt förtroende blev han också inblandad i ägandet och verksamheten i flera andra bryggerier. Han var t ex delägare i Eriksbergs Bryggerier i Göteborg och stor aktieägare i Pripps.

Han hade intressen i Skara och Falköpings bryggerier och i bryggerier i Karlstad, Torsby, Sunne och Kristinehamn. Jag nämner detta för att vi ska förstå hur stor och förmögen han var.

Under Egnells ledning kom alltså bryggeriet att utvecklas i olika etapper. Man kan säga att det skedde från en hantverksmässig tillverkning av öl m.m. till en industrimässig, framgångsrik bryggeriverksamhet. Detta kunde bl.a. ske tack vare att bryggeriet hade ett eget elverk redan på 1880 – talet. Skövde stad hade inte någon el då. Egnell erbjöd för övrigt att köpa el från Nordstjernan, främst för stadens gatubelysning. Stan tackade nej och byggde istället ett eget elverk med tvätt – och badhus. Detta var klar år 1900. Och jag kan tillägga, att elverket kom att bli kommunalmanen Eric Ugglas skötebarn.

Staden tackade alltså nej, men Nordstjernen hade redan elleveranser till bl.a. Assbecks affär, då vid Hertig Johans torg, och till hotell Billingen.

Theodor Egnells klokhet och kompetens togs givetvis också tillvara i den kommunala verksamheten. Han var stadsfullmäktigeledamot under åren 1886 – 1919. Tittar man i stadsfullmäktigeprotokoll från den tiden, ser man att han ofta anlätades i olika kommittéer för utredningsuppdrag m.m.

Han var styrelseledamot i Skaraborgs Enskilda Bank och **vice ordförande i Skövde – Axvalla järnvägs AB**, för att nämna några andra uppdrag.

I olika föreningar och sammanslutningar var Egnell också verksam.

I Skövde Köpmannaförening var han ordförande i två perioder. Han tillhörde Frimurarlogen i Skövde för att ta ett annat exempel. Och inom svensk travsport var han ett stort och tungt vägande namn.

Ingen Skövdebo lär väl ha undgått att ha hört talas om Egnellska fonden, – en fond ”till stadens förskönande” – som står i makarna Egnells testamente, daterat den 28 oktober 1924, med ett tilläggstestamente den 23 september 1930. Testamentena sammanställdes och godkändes av Gertrud Egnell och sonen Ernst den 13 oktober 1930.

Efter det att boutredningen blivit klar mottog staden den 15 september 1932 donationen, vars ursprungliga värde var 147 600 kronor (SF protokoll 28 november 1955). År 1942 var fondens värde 234 732:92 kronor – realvärdet mycket högre. Idag finns i ”förskönandefonden” ca 19 – 20 miljoner – inte dåligt!

Stadsfullmäktige lät göra upp ett reglemente för donationen i maj 1933. Dessa stadgar godkändes också av fru Gertrud Egnell. Stadsfullmäktige bestämde, att fondmedlen skulle inestå tills de växt till 200 000 kronor och att den summan aldrig skulle få minskas. Men den 28 oktober 1955 upphävde stadsfullmäktige beslutet, det behövdes inte ansåg man nu.

Det var ju inte fråga om någon slags stiftelse utan stadens egen fond. En rådgivande nämnd ansåg man sig dock behöva och en sådan finns alltså idag.

Förvisso har vårt Skövde förskönats mycket via olika konstverk m.m. tack vare dessa fondmedel. Livets brunn på Hertig Johans torg, Gyllen i kyrkoparken, den flöjtspelande ängeln i Gargaparken är exempel på konstverk som betalats med fondmedel.

I Egnellska testamentet där givetvis familjen m.fl. tilldelades stora värden t.ex. genom legat, var också pengar avsatta för Skaraborgs läns sjukhem, för Sällskapet Jultomtarna, för Skövde skyttegille och för Frimurarlogen S:t Sigfrid. Vidare skulle medel gå till ett krematorium (50.000:-) – ett sådant fick Skövde dock först 1962, detta finns på S:ta Birgittas kyrkogård. Medel skulle också utgå till moderna, privata pensionärshem – Egnellska stiftelsen idag. Även alla anställda var ihågkomna i testamentet. Behållningen i testamentet uppgick till 690 000:- enligt ett tacktelegram till fru Egnell från stadsfullmäktige i Skövde.

Theodor Egnell och hans hustru Gertrud delade verkligen rikligt med sig av sin förmögenhet – det skall nog uppfattas som ett stort tack av dem till Skövdeborna och till staden, där de levat och verkat. Vi Skövdebor är naturligtvis mycket tacksamma över deras givmildhet. Att Egnell var en mycket rik man, stadens rikaste – han lär ha varit god för 8 miljoner 1930 – det kan man ju lätt förstå bl.a. av hans testamente med donationen.

Förutom att han var storägare inom bryggerinäringen så ägde han flera lantgårdar. Han ägde också torvfabrikerna i Brevik och Fagersanna. Torv användes bl.a. till eldning i bryggeriet och det gick åt stora mängder. Under första världskriget kunde Egnell dessutom förse Motala verkstad med torv, så att verksamheten där kunde hållas igång.

Jordbruk intresserade honom, liksom trädgårdsskötsel. I Mörke, Lilla Mörke, utmed Mörkebäcken – där en bensinstation ligger idag – lät han anlägga en trädgård med växthus, där det bl.a. odlades vindruvor och persikor. På 50-talet kallades trädgården för Assars trädgård efter namnet på dåvarande trädgårdsmästaren.

Jag har många gånger sen kväll på hemväg vandrat genom den då helt förfallna trädgårdsanläggningen. Jag minns, att det kunde kännas som om jag gick i en romersk ruin. Den stora och branta stentrappan utmed sluttningen var kanske det som mest gjorde att jag kunde känna det så. Jag förstod dock att det en gång varit en väldigt pampig anläggning.

Jag har inledningsvis nämnt om de stora, välvårdade bryggarhästarna, bryggeriets arbetshästar. Men som ni förstått fanns det andra hästar som nog Theodor, och för övrigt sonen Ernst, mera intresserade sig för, nämligen travhästar.

Travtävlingar på is var mycket vanligt på den här tiden. På Sjötorps- och Karstorpssjöarna hölls det t.ex. tävlingar då och då. När vikarna i Väneren utanför Lidköping eller Mariestad frusit till ordentligt var där också isbanetrav. På 1920-talet hade Stall Egnell hästar som var med och tävlade på Brunnsviken i Stockholm, så Stall Egnell var välkänt.

Från Egnells stall i Hamburg kom stallpojken Buchman hit från Potsdam /Berlin och han red ut till Boängen då och då.

Det fanns inte så många fasta travbanor på Egnells tid , – idag är de väl ett 30 – tal. Men på Egnells initiativ byggdes Färjestads travbana vid Karlstad. (Axevalla anlades 1956).

Ovan :

Travsport – ett folknöje redan på 1800 – talet.

Theodor Egnell bakom Celia II året är 1893.

V75-4		Th. Egnells Memorial		V4-1	
Start: 15.30		Lopp 7 Färjestad 17.00 Lopp 8 Västervik 17.45		Lopp 9 Västervik 18.20	
TV: 14.00		Tidning: 15.45		Lopp 10 Västervik 19.00	
Tidning: 15.45		Lopp 11 Västervik 19.40		Lopp 12 Västervik 20.20	
Lopp 12 Västervik 20.20		Lopp 13 Västervik 21.00		Lopp 14 Västervik 21.40	
Lopp 14 Västervik 21.40		Lopp 15 Västervik 22.20		Lopp 16 Västervik 23.00	
Lopp 16 Västervik 23.00		Lopp 17 Västervik 23.40		Lopp 18 Västervik 24.20	
Lopp 18 Västervik 24.20		Lopp 19 Västervik 25.00		Lopp 20 Västervik 25.40	
Lopp 20 Västervik 25.40		Lopp 21 Västervik 26.20		Lopp 22 Västervik 27.00	
Lopp 22 Västervik 27.00		Lopp 23 Västervik 27.40		Lopp 24 Västervik 28.20	
Lopp 24 Västervik 28.20		Lopp 25 Västervik 29.00		Lopp 26 Västervik 29.40	
Lopp 26 Västervik 29.40		Lopp 27 Västervik 30.20		Lopp 28 Västervik 31.00	
Lopp 28 Västervik 31.00		Lopp 29 Västervik 31.40		Lopp 30 Västervik 32.20	
Lopp 30 Västervik 32.20		Lopp 31 Västervik 33.00		Lopp 32 Västervik 33.40	
Lopp 32 Västervik 33.40		Lopp 33 Västervik 34.20		Lopp 34 Västervik 35.00	
Lopp 34 Västervik 35.00		Lopp 35 Västervik 35.40		Lopp 36 Västervik 36.20	
Lopp 36 Västervik 36.20		Lopp 37 Västervik 37.00		Lopp 38 Västervik 37.40	
Lopp 38 Västervik 37.40		Lopp 39 Västervik 38.20		Lopp 40 Västervik 39.00	
Lopp 40 Västervik 39.00		Lopp 41 Västervik 39.40		Lopp 42 Västervik 40.20	
Lopp 42 Västervik 40.20		Lopp 43 Västervik 41.00		Lopp 44 Västervik 41.40	
Lopp 44 Västervik 41.40		Lopp 45 Västervik 42.20		Lopp 46 Västervik 43.00	
Lopp 46 Västervik 43.00		Lopp 47 Västervik 43.40		Lopp 48 Västervik 44.20	
Lopp 48 Västervik 44.20		Lopp 49 Västervik 45.00		Lopp 50 Västervik 45.40	
Lopp 50 Västervik 45.40		Lopp 51 Västervik 46.20		Lopp 52 Västervik 47.00	
Lopp 52 Västervik 47.00		Lopp 53 Västervik 47.40		Lopp 54 Västervik 48.20	
Lopp 54 Västervik 48.20		Lopp 55 Västervik 49.00		Lopp 56 Västervik 49.40	
Lopp 56 Västervik 49.40		Lopp 57 Västervik 50.20		Lopp 58 Västervik 51.00	
Lopp 58 Västervik 51.00		Lopp 59 Västervik 51.40		Lopp 60 Västervik 52.20	
Lopp 60 Västervik 52.20		Lopp 61 Västervik 53.00		Lopp 62 Västervik 53.40	
Lopp 62 Västervik 53.40		Lopp 63 Västervik 54.20		Lopp 64 Västervik 55.00	
Lopp 64 Västervik 55.00		Lopp 65 Västervik 55.40		Lopp 66 Västervik 56.20	
Lopp 66 Västervik 56.20		Lopp 67 Västervik 57.00		Lopp 68 Västervik 57.40	
Lopp 68 Västervik 57.40		Lopp 69 Västervik 58.20		Lopp 70 Västervik 59.00	
Lopp 70 Västervik 59.00		Lopp 71 Västervik 59.40		Lopp 72 Västervik 60.20	
Lopp 72 Västervik 60.20		Lopp 73 Västervik 61.00		Lopp 74 Västervik 61.40	
Lopp 74 Västervik 61.40		Lopp 75 Västervik 62.20		Lopp 76 Västervik 63.00	
Lopp 76 Västervik 63.00		Lopp 77 Västervik 63.40		Lopp 78 Västervik 64.20	
Lopp 78 Västervik 64.20		Lopp 79 Västervik 65.00		Lopp 80 Västervik 65.40	
Lopp 80 Västervik 65.40		Lopp 81 Västervik 66.20		Lopp 82 Västervik 67.00	
Lopp 82 Västervik 67.00		Lopp 83 Västervik 67.40		Lopp 84 Västervik 68.20	
Lopp 84 Västervik 68.20		Lopp 85 Västervik 69.00		Lopp 86 Västervik 69.40	
Lopp 86 Västervik 69.40		Lopp 87 Västervik 70.20		Lopp 88 Västervik 71.00	
Lopp 88 Västervik 71.00		Lopp 89 Västervik 71.40		Lopp 90 Västervik 72.20	
Lopp 90 Västervik 72.20		Lopp 91 Västervik 73.00		Lopp 92 Västervik 73.40	
Lopp 92 Västervik 73.40		Lopp 93 Västervik 74.20		Lopp 94 Västervik 75.00	
Lopp 94 Västervik 75.00		Lopp 95 Västervik 75.40		Lopp 96 Västervik 76.20	
Lopp 96 Västervik 76.20		Lopp 97 Västervik 77.00		Lopp 98 Västervik 77.40	
Lopp 98 Västervik 77.40		Lopp 99 Västervik 78.20		Lopp 100 Västervik 79.00	
Lopp 100 Västervik 79.00		Lopp 101 Västervik 79.40		Lopp 102 Västervik 80.20	
Lopp 102 Västervik 80.20		Lopp 103 Västervik 81.00		Lopp 104 Västervik 81.40	
Lopp 104 Västervik 81.40		Lopp 105 Västervik 82.20		Lopp 106 Västervik 83.00	
Lopp 106 Västervik 83.00		Lopp 107 Västervik 83.40		Lopp 108 Västervik 84.20	
Lopp 108 Västervik 84.20		Lopp 109 Västervik 85.00		Lopp 110 Västervik 85.40	
Lopp 110 Västervik 85.40		Lopp 111 Västervik 86.20		Lopp 112 Västervik 87.00	
Lopp 112 Västervik 87.00		Lopp 113 Västervik 87.40		Lopp 114 Västervik 88.20	
Lopp 114 Västervik 88.20		Lopp 115 Västervik 89.00		Lopp 116 Västervik 89.40	
Lopp 116 Västervik 89.40		Lopp 117 Västervik 90.20		Lopp 118 Västervik 91.00	
Lopp 118 Västervik 91.00		Lopp 119 Västervik 91.40		Lopp 120 Västervik 92.20	
Lopp 120 Västervik 92.20		Lopp 121 Västervik 93.00		Lopp 122 Västervik 93.40	
Lopp 122 Västervik 93.40		Lopp 123 Västervik 94.20		Lopp 124 Västervik 95.00	
Lopp 124 Västervik 95.00		Lopp 125 Västervik 95.40		Lopp 126 Västervik 96.20	
Lopp 126 Västervik 96.20		Lopp 127 Västervik 97.00		Lopp 128 Västervik 97.40	
Lopp 128 Västervik 97.40		Lopp 129 Västervik 98.20		Lopp 130 Västervik 99.00	
Lopp 130 Västervik 99.00		Lopp 131 Västervik 99.40		Lopp 132 Västervik 100.20	
Lopp 132 Västervik 100.20		Lopp 133 Västervik 101.00		Lopp 134 Västervik 101.40	
Lopp 134 Västervik 101.40		Lopp 135 Västervik 102.20		Lopp 136 Västervik 103.00	
Lopp 136 Västervik 103.00		Lopp 137 Västervik 103.40		Lopp 138 Västervik 104.20	
Lopp 138 Västervik 104.20		Lopp 139 Västervik 105.00		Lopp 140 Västervik 105.40	
Lopp 140 Västervik 105.40		Lopp 141 Västervik 106.20		Lopp 142 Västervik 107.00	
Lopp 142 Västervik 107.00		Lopp 143 Västervik 107.40		Lopp 144 Västervik 108.20	
Lopp 144 Västervik 108.20		Lopp 145 Västervik 109.00		Lopp 146 Västervik 109.40	
Lopp 146 Västervik 109.40		Lopp 147 Västervik 110.20		Lopp 148 Västervik 111.00	
Lopp 148 Västervik 111.00		Lopp 149 Västervik 111.40		Lopp 150 Västervik 112.20	
Lopp 150 Västervik 112.20		Lopp 151 Västervik 113.00		Lopp 152 Västervik 113.40	
Lopp 152 Västervik 113.40		Lopp 153 Västervik 114.20		Lopp 154 Västervik 115.00	
Lopp 154 Västervik 115.00		Lopp 155 Västervik 115.40		Lopp 156 Västervik 116.20	
Lopp 156 Västervik 116.20		Lopp 157 Västervik 117.00		Lopp 158 Västervik 117.40	
Lopp 158 Västervik 117.40		Lopp 159 Västervik 118.20		Lopp 160 Västervik 119.00	
Lopp 160 Västervik 119.00		Lopp 161 Västervik 119.40		Lopp 162 Västervik 120.20	
Lopp 162 Västervik 120.20		Lopp 163 Västervik 121.00		Lopp 164 Västervik 121.40	
Lopp 164 Västervik 121.40		Lopp 165 Västervik 122.20		Lopp 166 Västervik 123.00	
Lopp 166 Västervik 123.00		Lopp 167 Västervik 123.40		Lopp 168 Västervik 124.20	
Lopp 168 Västervik 124.20		Lopp 169 Västervik 125.00		Lopp 170 Västervik 125.40	
Lopp 170 Västervik 125.40		Lopp 171 Västervik 126.20		Lopp 172 Västervik 127.00	
Lopp 172 Västervik 127.00		Lopp 173 Västervik 127.40		Lopp 174 Västervik 128.20	
Lopp 174 Västervik 128.20		Lopp 175 Västervik 129.00		Lopp 176 Västervik 129.40	
Lopp 176 Västervik 129.40		Lopp 177 Västervik 130.20		Lopp 178 Västervik 131.00	
Lopp 178 Västervik 131.00		Lopp 179 Västervik 131.40		Lopp 180 Västervik 132.20	
Lopp 180 Västervik 132.20		Lopp 181 Västervik 133.00		Lopp 182 Västervik 133.40	
Lopp 182 Västervik 133.40		Lopp 183 Västervik 134.20		Lopp 184 Västervik 135.00	
Lopp 184 Västervik 135.00		Lopp 185 Västervik 135.40		Lopp 186 Västervik 136.20	
Lopp 186 Västervik 136.20		Lopp 187 Västervik 137.00		Lopp 188 Västervik 137.40	
Lopp 188 Västervik 137.40		Lopp 189 Västervik 138.20		Lopp 190 Västervik 139.00	
Lopp 190 Västervik 139.00		Lopp 191 Västervik 139.40		Lopp 192 Västervik 140.20	
Lopp 192 Västervik 140.20		Lopp 193 Västervik 141.00		Lopp 194 Västervik 141.40	
Lopp 194 Västervik 141.40		Lopp 195 Västervik 142.20		Lopp 196 Västervik 143.00	
Lopp 196 Västervik 143.00		Lopp 197 Västervik 143.40		Lopp 198 Västervik 144.20	
Lopp 198 Västervik 144.20		Lopp 199 Västervik 145.00		Lopp 200 Västervik 145.40	
Lopp 200 Västervik 145.40		Lopp 201 Västervik 146.20		Lopp 202 Västervik 147.00	
Lopp 202 Västervik 147.00		Lopp 203 Västervik 147.40		Lopp 204 Västervik 148.20	
Lopp 204 Västervik 148.20		Lopp 205 Västervik 149.00		Lopp 206 Västervik 149.40	
Lopp 206 Västervik 149.40		Lopp 207 Västervik 150.20		Lopp 208 Västervik 151.00	
Lopp 208 Västervik 151.00		Lopp 209 Västervik 151.40		Lopp 210 Västervik 152.20	
Lopp 210 Västervik 152.20		Lopp 211 Västervik 153.00		Lopp 212 Västervik 153.40	
Lopp 212 Västervik 153.40		Lopp 213 Västervik 154.20		Lopp 214 Västervik 155.00	
Lopp 214 Västervik 155.00		Lopp 215 Västervik 155.40		Lopp 216 Västervik 156.20	
Lopp 216 Västervik 156.20		Lopp 217 Västervik 157.00		Lopp 218 Västervik 157.40	
Lopp 218 Västervik 157.40		Lopp 219 Västervik 158.20		Lopp 220 Västervik 159.00	
Lopp 220 Västervik 159.00		Lopp 221 Västervik 159.40		Lopp 222 Västervik 160.20	
Lopp 222 Västervik 160.20		Lopp 223 Västervik 161.00		Lopp 224 Västervik 161.40	
Lopp 224 Västervik 161.40		Lopp 225 Västervik 162.20		Lopp 226 Västervik 163.00	
Lopp 226 Västervik 163.00		Lopp 227 Västervik 163.40		Lopp 228 Västervik 164.20	
Lopp 228 Västervik 164.20		Lopp 229 Västervik 165.00		Lopp 230 Västervik 165.40	
Lopp 230 Västervik 165.40		Lopp 231 Västervik 166.20		Lopp 232 Västervik 167.00	
Lopp 232 Västervik 167.00		Lopp 233 Västervik 167.40		Lopp 234 Västervik 168.20	
Lopp 234 Västervik 168.20		Lopp 235 Västervik 169.00		Lopp 236 Västervik 169.40	
Lopp 236 Västervik 169.40		Lopp 237 Västervik 170.20		Lopp 238 Västervik 171.00	
Lopp 238 Västervik 171.00		Lopp 239 Västervik 171.40		Lopp 240 Västervik 172.20	
Lopp 240 Västervik 172.20		Lopp 241 Västervik 173.00		Lopp 242 Västervik 173.40	
Lopp 242 Västervik 173.40		Lopp 243 Västervik 174.20		Lopp 244 Västervik 175.00	
Lopp 244 Västervik 175.00		Lopp 245 Västervik 175.40		Lopp 246 Västervik 176.20	
Lopp 246 Västervik 176.20		Lopp 247 Västervik 177.00		Lopp 248 Västervik 177.40	
Lopp 248 Västervik 177.40		Lopp 249 Västervik 178.20		Lopp 250 Västervik 179.00	
Lopp 250 Västervik 179.00		Lopp 251 Västervik 179.40		Lopp 252 Västervik 180.20	
Lopp 252 Västervik 180.20		Lopp 253 Västervik 181.00		Lopp 254 Västervik 181.40	
Lopp 254 Västervik 181.40		Lopp 255 Västervik 182.20		Lopp 256 Västervik 183.00	
Lopp 256 Västervik 183.00		Lopp 257 Västervik 183.40		Lopp 258 Västervik 184.20	
Lopp 258 Västervik 184.20		Lopp 259 Västervik 185.00		Lopp 260 Västervik 185.40	
Lopp 260 Västervik 185.40		Lopp 261 Västervik 186.20		Lopp 262 Västervik 187.00	
Lopp 262 Västervik 187.00		Lopp 263 Västervik 187.40		Lopp 264 Västervik 188.20	
Lopp 264 Västervik 188.20		Lopp 265 Västervik 189.00		Lopp 266 Västervik 189.40	
Lopp 266 Västervik 189.40		Lopp 267 Västervik 190.20		Lopp 268 Västervik 191.00	
Lopp 268 Västervik 191.00		Lopp 269 Västervik 191.40		Lopp 270 Västervik 192.20	
Lopp 270 Västervik 192.20		Lopp 271 Västervik 193.00		Lopp 272 Västervik 193.40	
Lopp 272 Västervik 193.40		Lopp 273 Västervik 194.20		Lopp 274 Västervik 195.00	
Lopp 274 Västervik 195.00		Lopp 275 Västervik 195.40		Lopp 276 Västervik 196.20	
Lopp 276 Västervik 196.20		Lopp 277 Västervik 197.00		Lopp 278 Västervik 197.40	
Lopp 278 Västervik 197.40		Lopp 279 Västervik 198.20		Lopp 280 Västervik 199.00	
Lopp 280 Västervik 199.00		Lopp 281 Västervik 199.40		Lopp 282 Västervik 200.20	
Lopp 282 Västervik 200.20		Lopp 283 Västervik 201.00		Lopp 284 Västervik 201.40	
Lopp 284 Västervik 201.40		Lopp 285 Västervik 202.20		Lopp 286 Västervik 203.00	
Lopp 286 Västervik 203.00		Lopp 287 Västervik 203.40		Lopp 288 Västervik 204.20	
Lopp 288 Västervik 204.20		Lopp 289 Västervik 205.00		Lopp 290 Västervik 205.40	
Lopp 290 Västervik 205.40		Lopp 291 Västervik 206.20		Lopp 292 Västervik 207.00	
Lopp 292 Västervik 207.00		Lopp 293 Västervik 207.40		Lopp 294 Västervik 208.20	
Lopp 294 Västervik 208.20		Lopp 295 Västervik 209.00		Lopp 296 Västervik 209.40	
Lopp 296 Västervik 209.40		Lopp 297 Västervik 210.20		Lopp 298 Västervik 211.00	
Lopp 298 Västervik 211.00		Lopp 299 Västervik 211.40		Lopp 300 Västervik 212.20	
Lopp 300 Västervik 212.20		Lopp 301 Västervik 213.00		Lopp 302 Västervik 213.40	
Lopp 302 Västervik 213.40		Lopp 303 Västervik 214.20		Lopp 304 Västervik 215.00	
Lopp 304 Västervik 215.00		Lopp 305 Västervik 215.40		Lopp 306 Västervik 216.20	
Lopp 306 Västervik 216.20		Lopp 307 Västervik 217.00		Lopp 308 Västervik 217.40	
Lopp 308 Västervik 217.40		Lopp 309 Västervik 218.20		Lopp 310 Västervik 219.00	
Lopp 310 Västervik 219.00		Lopp 311 Västervik 219.40		Lopp 312 Västervik 220.20	
Lopp 312 Västervik 220.20		Lopp 313 Västervik 221.00		Lopp 314 Västervik 221.40	
Lopp 314 Västervik 221.40		Lopp 315 Västervik 222.20		Lopp 316 Västervik 223.00	
Lopp 316 Västervik 223.00		Lopp 317 Västervik 223.40		Lopp 318 Västervik 224.20	
Lopp 318 Västervik 224.20		Lopp 319 Västervik 225.00		Lopp 320 Västervik 225.40	
Lopp 320 Västervik 225.40		Lopp 321 Västervik 226.20		Lopp 322 Västervik 227.00	
Lopp 322 Västervik 227.00		Lopp 323 Västervik 227.40		Lopp 324 Västervik 228.20	
Lopp 324 Västervik 228.20		Lopp 325 Västervik 229.00		Lopp 326 Västervik 229.40	
Lopp 326 Västervik 229.40		Lopp 327 V			

Th. Egnells Memorial körs årligen på Färjestads travbana. Stall för hästar fanns förutom i själva bryggeriet också uppe vid dåvarande Ridhuset fram till 1947, d.v.s. något bakom där Helenaskolan ligger i dag, och på Västra Fältet, där Rotegatan och Tränggatan går. Det har berättats för mig, att stallare Gustavsson varje dag linlöpte/motionerade en varmblodig häst som hette Carmen – troligen var detta en ridhäst. Herr bryggeridirektören tog nämligen sig en ridtur då och då, kanske var Carmen hans speciella ridhäst.

Begravningen i Skövde, därefter avfärd mot Vreta Kloster.

Den 29 september 1930 avlider Theodor Egnell, 78 år gammal. Sorgen var stor i hela staden – en av stadens mest betydelsefulla män hade gått ur tiden. På begravningsdagen flaggades det på halv stång över hela staden och under tiden som begravningsakten pågick i kyrkan var stadens affärer stängda. Detta som en hedersbevisning för Egnells ordförandeskap i Skövde Köpmannaförening.

Theodor Egnell är inte begravd i Skövde utan i Vreta Klosters församling – han var ju född där. Vreta Kloster ligger som ni vet i Östergötland, i närheten av Bergs slussar. Kyrkan är från medeltiden och är tillsammans med klosterruinen ett välbesökt turistmål.

I juni 2009 besökte jag Egnells grav. Den ligger väldigt fint inbäddad i kyrkogårdens grönska. En stor gravhäll täcker själva platsen där kistan ligger. Inom samma gravplats finns också en liggande, mindre sten, utvisande sonen Ernst grav. Jag kan tillägga att släkten Egnell har flera imponerande gravplatser alldeles intill Theodor och Gertruds.

Många kända Skövdebor, som jag "mött men inte sett " har jag ofta" mött " via deras gravsten i Skövde. Så är alltså inte fallet när det gäller Theodor Egnell. Men jag –liksom ni– möter honom på sätt och vis väldigt ofta, oftare än de andra kända Skövdeborna, som jag brukar berätta om. det är främst via de många konstverken "till stadens förskönande" som han gör sig påmind.

Jag är övertygad om att alla Skövdebor förr, som nu och framöver varit och är synnerligen tacksamma för allt vad Theodor Egnell med hustru gjort för vår stad. Glömmer honom gör vi aldrig så länge staden finns kvar. Men nog är det på tiden, att något offentligt minnesmärke, en skulptur t.ex. reses över denne så framstående Skövdebo.

TACK !

Tack Börje Bergsten för Ditt djupa engagemang för Din hemstad och därmed stadens innevånare. Du har lyckats levandegöra min mamma "Lellans", som jag hörde en gammal bryggeriarbetare kalla henne, farfar Theodor. Hela familjen Egnell ber att få framföra sitt varma tack. Björn!